

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)

Štev. (No.) 13

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

10. aprila 1986

Volitve v Sloveniji 1986?

Letos pomladi bodo imeli v Sloveniji in SFRJ volitve v krajevne, občinske, republiške in federalne organizacije. Ta silni in dragi napor režima bi se moral imenovati povsem drugače, ker gre v celoti samo za potrditev kandidatov določenih po partiji. Na račun demokracije je letos dovoljeno po več kandidatov za isto mesto. Novembra 1945 je režim še dovolil voliti opozicijo, ker pa ta ni šla na volišče, je bila prisotna s črno skrimjico. Po 40 letih evolucije državljani nimajo niti te možnosti. Ostaja izbira ne, iti na volišče, toda to je za službo in karakteristiko tvegano. Doma prevlada v težkem družbeno ekonomskem stanju velika apatija, narod si potihem misli: tovariši, razdelite si stolčke, nas pa pustite na miru.

Letos se prvič precej opaza, da je težko dobiti kandidate za krajevne odbore. Ti funkcionarji so pač izpostavljeni kritiki, pritoževanju, verjetno igra precejšnjo vlogo tudi možnost kakih nepredvidenih neredov, saj bi se ljudska jeza najprej spravila nanje. V dnevnih časopisih je dokaj dopisov bralcev, toda vse kritike so v okviru, ki ga dopušča partija. Nihče si ne upa na dan s pravih krivicem za današnje stanje. Narod pa molči trpi in tako nujno

samo čaka pasivno, kaj mu bo prinesel čas. Tako stanje pa je nevarno, ker mu bodo usodo krojili drugi.

Veliko upanje je bilo v opozicijo predvsem kulturnih delavcev, ki so že načeli vprašanje krivica odgovornosti in nekega simboličnega pomirjenja za tragedijo junijskih dni iz leta 1945. Vzemimo primer Bojana Štiharja, pisatelja. Kazalo je, da se bo dvignil izven okvira boječega kritika, ki si upa odklanjati samo posamezne faze revolucije in današnje stanja. V kritiki letošnjih volitev pa je štih razočaral. Pravi, da je slovenski volivec omejen v izbiri kandidatov, ker mu današnja družba (ne imenuje partije!) sili samo svoje izvoljence povsem tako kot v cesarski Avstriji, ko so mu priporočali voliti zavedne rojake, vdane cesarju in veri. A to ni dobra primerjava, saj je v stari Avstriji obstajal večstrankarski sistem. A po drugi strani v svojem dnevniku (Naše novine 6. marec 1986) govori o pravilnici večstrankarske OF in o neki bodoči suvereni Sloveniji, ki pa mora biti samo socialistična in demokratska. A kakšna naj bi bila ta čudna „demokracija“ v okviru ene same stranke?

dr. Peter Urbanc

Po poročilih „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ je slovenski pisatelj ter profesor slavistike Matej Bor povzročil precejšnjo začudenje, ko je pred kratkim izjavil, da po njegovem mnenju Slovenci po svojem izvoru sploh niso južni Slovani, temveč naj bi bili potomci avtoktonih Venetov — ki pa naj bi le bili slovenskega porekla. Priznani izvedenec za starejšo zgodovino Slovencev prof. Grafenauer ga je zavrnil, češ, da Veneti niso bili Slovani. Dolgo časa so jih smatrali za potomce Ilirov, sedaj pa ugotavljajo, da so zaradi svoje etruščanske pisave zagotovo italjskega izvora. Če pa tu in tam naletimo na Venetom slične besede in označke slovenskih krajev, je to zgolj naključje.

Ta spor dveh zgodovinarjev verjetno ne bi imel tako širokega odmeva, ko ne bi slučajno sovpadal s izjavo dveh slovenskih politikov — Hafnerja in Šetince, v kateri zatrjujeta, da Slovenija sicer sprejema svojo vključitev v Jugoslavijo, vendar je pa vsekakor možno, da se Slovenci kdaj drugače odločijo. Ta izjava pa je ogorčila Dolanca, ki je zatrdil: „Če bodo Slovenci zapustili Jugoslavijo, se bodo ponovno znašli v položaju kakor pred leti — Romani in Germani jih bodo zmleli!“ Seveda je takoj zopet obdolžil mekate inozemske kroge, ki menda nagovarjajo Slovence, da bi razrušili Jugoslavijo ter se osamosvojili.

Slovenija in njena samostojnost

Grafenauer mu odgovarja, da so se Slovenci res odločili za vstop v Jugoslavijo — a to le zaradi bojazni pred premočnimi nemškimi in italijanskimi sosedi, ki so jih ogrožali. To so storili, da bi rešili svoj narod pred propadom in ne zato, da bi „utonili v Jugoslavijo“.

Zato so slovenski kulturniki tudi energično protestirali, ko so sedanje oblasti uvedle šolske knjige v katerih sta bili spremenjeni slovenska zgodovina in literatura, in se pritožujejo, da jih Srbi dolžijo pretiranega nacionalizma in šovinizma. Ljubljanci trdijo, da se je v sedanjih socialistični Jugoslaviji pojavil isti jugoslovanski centralizem kakor pred drugo svetovno vojno in ki se spaja z vcelosrbskim hegemonizmom.

Na splošno večina Slovencev trenutno ne misli ma ločitev od Jugoslavije, vztrajajo pa na lastnem narodnem obstoju, svojem jeziku in svoji kulturi. Slovenski gospodarstveniki so prepričani, da se Slovenija lahko sama vzdržuje in niso resnične trditve, da je zmogla razviti svojo industrijo samo zaradi cenjenih surovin z juga. Pravijo, da te surovine drago plačujejo, predvsem ker Bosna nima nobenega interesa, da bi jim prodajala, ker na-

merava sama zgraditi močno železno industrijo. Bosansko jeklo je dvakrat dražje, kot pa bi stalo uvoženo iz inozemstva.

Grafenauer poudarja, da se je brezdvoma slovenski narod drugače razvijal kakor drugi južni Slovani. Močni vpliv severa in zapada na Slovence se pozna tako v jezikovnem kakor tudi v kulturnem razvoju in pojem pripadnosti zapadni Evropi je pri Slovencih izredne važnosti. Omenja prvo slovensko državo, ki je segala daleč na sever na Koroško. Sedanja Slovenija, ki leži med Karavankami in Jadranskim morjem in ima komaj 2 milijona prebivalcev, pa je stvaritev zadnjih let.

Za Slovence so odprte meje proti zapadu življenjske važnosti, zahtevajo jih zaradi „enotnega slovenskega kulturnega prostora“. Nanašajo se na slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, kjer pridejo v teh predelih do veljave tudi druga mišljenja in ne samo socialistična. Končno menijo slovenski intelektualci, ne pa sem opazovala samo tako, od slovenskem duhovnem življenju socializem nima monopola.

FAZ — Frankfurter Allgemeine Zeitung — v februarju. Priredila Pavlina Dobovškova

Cilj KP: samo oblast

Vsem, ki so se v začetku revolucije v Sloveniji postavili odločno proti njej, je bilo popolnoma jasno, da je Komunistična partija hotela s svojim delovanjem uvesti svojo tako željno pričakovano in dolgo pripravljano revolucijo in ji narodno-osvobodilni boj, za katerim je skrivala svoje cilje, bil le krinka in sredstvo, s katerim je privabila v svoje vrste marsikoga. Bili smo mišljenja in prepričanja, da je najhujši sovražnik slovenstva komunizem in mu je zato treba upreti in se mu ne pustiti ponižno poklati.

Seveda je bilo tudi nekaj ljudi, sicer protikomunistov, ki pa niso v partizanskem boju videli skrite (ne tako skrite!) roke komunizma, ampak so mu pomagali, celo bistveno pomagali, da je dosegla partija svoje cilje. Tako smo brali pred kratkim, kako je bil minister dr. Izidor Cankar naivno navdušen nad partizani in Titom, ki „ne bo nikoli uvažal komunizma“, vemo, kako je bil Edvard Kocbek s svojim delovanjem delovanjem revoluciji v pomoč in še kaj.

Mi pa smo za vse to bili izdajalci svojega naroda, izkoreninjenjenci, protikomunistični histeriki ali v najboljsem slučaju „sedli na napačen vlak“. Vsi so trdili, da nismo imeli prav, da je bila partija za narodno osvoboditev.

Sedaj pa je prišel glas iz partijskih vrst glas, ki je dobro poznal zakulisje in naravo partizanstva ter so zato njegove besede še bolj tehtne, še bolj resnične in verodostojne. Gre za Dušana Pirjevca.

To je bil partijec še iz študentskih let pred revolucijo, agitator na univerzi in tako zaupanja vreden, da ga je partija takoj postavila za politkomisarja. Mlajšim v vednost naj povemo, da so partizanski oddelki imeli dva poveljnika: komand

Narod si bo pisal sodbo sam?

„Razdelite si že svoje položaje in pustite nas pri miru,“ pravi največji del normalnih Slovencev v Jugoslaviji. Apatija je vse-slošna. Pred sabo pa imate predvolilne zapiske nekega „ciničarja“ iz domovine.

Saj vsi poznate ljubljanski tednik „Mladino“ ki ga ureja izredno sposobna skupina mladih intelektualcev. Podobno tudi časnik študentov ljubljanske univerze „Tribuna“.

Omenjena časnika se poleg vsebine razpoznavata tudi po načinu, kako se prodajata. V tem, ko se vsi „normalni“ časniki prodajajo v kioskih in trafikah, pa Tribuna in Mladino prodajajo prodajalci-študentje kar po ulicah. Na pločniku razpostavijo po tleh kipe Mladine in Tribune in že po nekaj urah se kupi spremenijo v dinarje.

Nisem vam tega kanil pripovedovati zaradi te pripovedi, marveč zato, ker sem se spomnil s kakšnimi „gesli“ je eden teh prodajalcev Mladine pred osrednjim ljubljanskim trgovskim središčem nekega deževnega dne prodajal „svojo“ časnik. Vpil je: „Čeprav dežuje, revolucija še vedno traja! Kupite Mladino!“

Tribuna in Mladina imata v primeri s „spodobnimi“ časniki majhno naklado in sta razprodani isti dan kot izideta.

Pa zakaj to ljudstvo, ki ga že 40 let vzgajajo v socializmu, tako rado sega po časnikih, ki so vse prej kot „revolucijski“? So pa zato revolucionarni. Revolucija nedvomno traja, toda ne tista, o kateri govorijo politiki, marveč tista, ki jo oznanja Mladina in Tribuna.

O tem sem vam zdaj pisati zato, ker se v teh dneh pripravljajo (spet enkrat) zgodovinski dogodki — volitve v nove občinske, republiške in zvezne skupščine.

Nekaj malega bi vam rad napisal o tem, kako to ljudstvo pod Triglavom, pa tudi tisto na Balkanu, doživlja te volitve.

Namig za ta moj prispevek je prišel od zunaj; od — kot se pri nas reče — emigrantskih krogov. Ker pa so zame tudi „emigrantski krogi“ Slovenci, si ne morem kaj, da ne bi vsem Slovincem na svetu povedal, kako razume volitve jugoslovanske družbene ureditev. Volitve gromovito odmevajo v tisku in na RTV, po svoje pa tudi v Mladini in Tribuni, še bolj po svoje pa med ljudstvom. Ljudstvo pa naj bi si po prepričanju „naivnega“ Cankarja samo pisalo sodbo. Ali si jo piše samo ali ne, v vseh političnih ureditvah najbolje pokažejo volitve. Če so demokracije — si ljudstvo piše sodbo; če oligarhija določa samo sebe in od ljudstva zahteva, da jo „izvoli“, pač precej težko govorimo o „pisanju sodbe“.

Na Balkanu in pod Triglavom sta bila vladar ali vsaj oligarhija tista, ki sta na vseh volitvah v zadnjih štiridesetih letih pisala sodbo namesto ljudstva.

Zdaj so se reči pričele v nekem pomenu spreminjati, samo naj nikar kdo ne misli, da se jugoslovanskim „delovnim množicam“ zato letos obetajo demokracije volitve. Ne, o tem tudi ni besede v tem pisanju. Demokracija se v jugoslovanski socialistični resničnosti še ne more izvit iz maternice „socializma“.

Samo na kratko pogledimo nekaj utrinkov iz obdobja pred volitvami: Najprej skok v najbolj južno jugoslovansko republiko, Makedonijo. V Skopju so vse organizacije: Zveza borcev, mladinske organizacije, Socialistična zveza, sindikati in kdo ve še katera, kandidirale človeka za člana Centralnega komiteja Zveze komunistov Makedonije. Vsi so se o njem izjemno pozitivno izražali in ga ocenjevali v samih presežnikih; da je zavzet komunist, sposoben organizator itd. Kandidirani nesrečnik je zadnji zvedel, kam ga kandidirajo. Nemožno je odšel na Socialistično zvezo in „prireditelj predstavo“ o kateri zdaj govori vsa Jugoslavija. Izjavil je: „Fantje, pa kaj se greste, jaz sem vendar že 1969. leta vrnil partijsko izkaznico!“

No, Makedonija je daleč; pa tudi pod Triglavom imamo dovolj „znamenitosti“, da lahko pometamo pred svojim pragom.

Ker naj bi tako imenovane kandidacijske konference pred volitvami potrdile ali zavrnile predlagane kandidate, je ob letošnjih volitvah

prišlo „naročilo“, da sme o kandidacijske konference tudi čisto zares koga zavrniti. Doslej je bilo pač samoumevno, da take konference samo potrdijo tiste, ki so bili predlagani. Kdo je koga predlagal, se uradno ne ve niti letos, čeprav v resnici vsakdo ve, da je predlagatelj partija.

In tako se je začelo. Ljudstvo pri nas ni navajeno odločati. Cankar je pretiraval s tisto sodbo, ki da si jo bo narod sam pisal. No, in prihaja do nerodnosti.

Dosedanja ministrica za šolstvo Majda Poljanšek je plačala davek narodovi volilni neizkušenosti. Na začetku njenega ministrovanja smo v Sloveniji izvedli reformo srednjega šolstva; odpravili gimnazije in vpeljali tako imenovano usmerjeno izobraževanje. Ker je to srednjega šolsko izobraževanje doživelo polom (srednješolci so imeli le dve uri slovenščine tedensko), in ker zdaj pripravljamo reformo reforme srednjega šolstva (po novem bo spet štiri ali pet ur slovenščine v srednji šoli), naj bi nesrečna ministrica Majda „plačala račun“ za zablodelo reformo. Pri tem ljudstvo seveda ni pomislilo, da je Majda mogla prineesti na mizo samo tisto kar so ji skuhal v kuhinji centralnega komiteja Zveze komunistov. Pa še ta OK je skuhal jed po beograjskem receptu.

Imamo možnost, da koga zavrnemo in smo se spravili na Majdo, ki je zategadelj postala skorajda zločinka. Pravim zločincem pa si tudi ljudstvo še nič ne upa.

Pa daj ljudstvu oblast, če je ni vajeno! Pa maj si ljudstvo piše sodbo, če si je ne zna!

Podobnih zgodb je na ostajanje. Še ena sama bo dovolj, da bi svet, ki je na volitve že navajen, spoznal, kakšne so lahko volitvene začetniške težave v družbeni ureditvi, ki bi po sili hotela biti demokracija in obenem vladati z diktatorsko kliko.

Denimo, da je bilo fantu ime Matevž, bil pa bi lahko tudi kaj drugega, ker gotovo ni osamljen v svojih tegobah.

V neki podeželski krajevni skupnosti na Dolenjskem so imeli kandidacijsko konferenco. Predsednik Socialistične zveze v kraju je predlagal seznani imen za delegate v krajevni skupnosti, v občini, republiki in federaciji. Seveda navoči vaščani niso mogli priznati tistih delegatov (za občino, republiko in federacijo), ki niso bili iz njihove vasi, zato so jih potrdili, kot so bili navajeni delati leta in leta. Primerilo pa se je, da za krajevno skupnost in občino ni hotel kandidirati nihče od navzočih vaščanov, ki so bili predlagani. Imeti v današnjem času v Jugoslaviji politično funkcijo, pomeni osmešiti se pred vso vasjo. Ni kazalo drugega, kot da je predsednik krajevene skupnosti izbral kandidate med tistimi vaščani, ki se niso udeležili kandidacijske konference. Med njimi pa je bil tudi Matevž, ki so ga predlagali za predsednika krajevene skupnosti. Še naslednji dan Matevž ni vedel ničesar o tem, da bo skorajšnji župan. Čez dva dni se je začelo: obiskal ga je miličnik iz bližnje postaje milice in ga začel zasliševati, zakaj, da je kandidiral za predsednika krajevene skupnosti, ko pa vsi vedo, da je bil pred leti obsojen na denarno kazen zaradi divjega lova. Začel mu je groziti, da ga bo razkrinkal. Matevž še vedno ni prišel do sapa...

Ko je nazadnje zvedel, kakšno godljio so mu skuhal sovaščani, je hotel tožiti predsednika krajevene Socialistične zveze, pa so mu miličniki „pojasnili“, da on nima pravice nikogar tožiti, ker se je pred sedmimi leti ukvarjal z divjim lovom. Tudi so mu „razložili“, da je pač kandidiran za predsednika krajevene skupnosti in da položaj mora sprejeti, ker bi sicer izpričal tudi sovraštvo do družbene ureditve...

Ni znano kaj se je naslednje dni dogajalo z Matevžem; šele po petih dneh so ga sosedje spet videli: bil je ves omotičen in v zamazani obleki. Znano pa je, da je kandidacijski

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Gospodarska in socialna

NOVICE IZ SLOVENIJE

DOMŽALE — Obrtništvo še največ prispeva družbenemu proizvodu v tej občini in sicer 8,72%. Tako so izračunali statistiki za leto 1984, ko je slovensko povprečje znašalo 7,5 odstotka.

LJUBLJANA — Moda 86 je 31. ponovitev sejma, katerega si je letos ogledalo 35 tisoč ljudi. Prišlo je tudi veliko kupcev iz tujine, predvsem iz sosednjih Italije in Avstrije ter ZRN.

IDRIJA — Iskrina tovarna elektromotorjev je sklenila dolgoročno pogodbo z ameriško družbo Fedders. Sporazum predvideva sodelovanje pri razvoju, proizvodnji in prodaji hermetičnih kompresorjev in drugih hladilnih naprav. Iskra bo za Feddersovo tovarno Rotorex izdelovala hermetične motorje, v zameno pa bo imela ekskluzivne pravice pri prodaji teh proizvodov v Jugoslaviji. Pravijo, da bo v prvih 5 letih vrednost izmenjave 35. milijonov dolarjev.

LJUBLJANA — Povprečni družbeni proizvod (po argentinsko PBI) na prebivalca je znašalo leta 1984 3.529 dolarjev, kar je največ v Jugoslaviji, kjer je splošni PDP 1.922 dolarjev.

CELJE — Kroglične ležaje („rulemanes“) bodo začeli izdelovati proti koncu leta v Žižni. Ti so namenjeni avtomobilski industriji in gospodinjstvom.

LJUBLJANA — Sojenje zaradi propada filma o Dražgoški bitki se še vedno vleče. V načrtu so imeli TV nadaljevanje v osmih delih in celovečerni film, a so do avgusta 1980 posneli le 30% projekta, istočasno pa porabili 13,9 milijonov dinarjev čez celotni proračun. Filme so hoteli imeti za 40-letnico začetka revolucije. Po branju storjenih napak takoj pade v oči kompletna nepripravljenost, prehiteno zaporednih etap in skrajna neprofesionalnost. Zdaj so vse naložili na rame takratnega direktorja Vibe filma, Radovana Teslića in direktorja celovečernih filmov Ivana Mažgona. Tisti pa, ki so imeli glavno besedo (poslovni odbor projekta in družbeni svet), pa nočejo nič slišati o kaki krivdi. Tako pač oni razlagajo samoupravo.

LJUBLJANA — Inflacija v mesecu januarju je znašala 7,6% pri cenah na drobno in 5,7% pri življenjskih stroških.

MARIBOR — Alkoholizem je v tem mestu precej razširjen; menijo, da je tu okoli 10.000 alkoholikov, ki škodljivo uplivajo na vsaj 5.000 otrok. Boj proti alkoholizmu naj bi začeli z ukrepi, kot so: prepreževanje točenja alkoholnih pijač pred deveto uro dopoldne,

ukiniti dovoljeno mejo 0,5 promila alkohola v krvi voznikov in organizacijo predavanj za zdravnike, ki bi bili sposobni prepoznavati alkoholike.

LJUBLJANA — Zavarovalniški arhivi hranijo marsikatero posebnost. Tako je tam najti stare police, ki so jih izdale češke, ogrske, francoske, avstrijske zavarovalnice v začetku stoletja, ki pa so pisane v — slovenščini! Pri splošni konkurenci so se zavedali, da ima tudi jezik nekaj vpliva. Nauk, ki bi moral tudi danes veljati.

MARIBOR — Ugrabitelj iz Seraja, Mozartova opera, je bila četrta premiera te sezone mariborske Opere. Dirigiral je Uroš Lajovic (prvič kot operni dirigent), režial Henrik Neubauer, peli so pa glavne vloge Gordana Tomič, Nika Vipotnik, Jovo Reljin, Janez Lotrič, Dragiša Ognjanović in Voja Soldatović.

UMRLI SO OD 8. DO 22. februarja 86:

LJUBLJANA — Terezija Brajnik; Zofka Kožuh; Hakon Sedej; Anton Zavela; Drago Jarc; Franc Ficko; Jera Kržič roj. Kržič, 86; Rozalija Pavlič roj. Zakrajšek Franciška Poček roj. Zore; Frane Horvat SDB; Danijel Krašovec; Ivanka Matko roj. Štifter, 77; Friderik Lupša; Mihael Grden; Ivanka Tome roj. Brecljnik; Vanda Lindtner roj. Batič; Marija Bizjan roj. Dolničar, 81; Angela Jančar; Marica Hrovat roj. Vider; Vekoslav Valentinčič; Štefka Šteblaj roj. Pavlin vd. Turk; Zorka Levčnik roj. Kavčič; Antonija Jarc; Ivan Kompare, 83; Božo Rabzelj; Sidonija Ficko; Lojze Pleskovič; Viktorija Čepin roj. Zadnik, 97; Josip Vidensek, 78; Janez Bohte, 87; Alojz Knavs; Sonja Leskovic; Marija Mojšker roj. Dimnik (Pavcova mama), 85; Ivanka Tausers roj. Kobal; Srečka Germek roj. Bratina; Marija Snoj roj. Vidmar, 86; Drago Janušič; Marijana Novak roj. Mahkota; Milka Kovše; Štefanija Kermavner roj. Komatar; Vili Kokol; Alojzij Božič; Peter Zorko; Franc Pečar; Milena Tonh, 64; Marija Zadnik, 87; Izidor Špacapan; Leopoldina Sajovic; Franc Jagar; Karel Perme, 81; Stane Weilgoni; Andrej Gašparič st.; Marija Novak roj. Velkavar, 89; Franc Obliček st., 87; Ana Pozaršek roj. Bartl; Jože Ločnikar; Leopoldina Kuša roj. Znidar; Marija Škoflanc; Božo Plečko; Marjanca Ferenčak; Vinko Pavlin; Ivan Zupan; Leopold Anderlič; Marija Praprotnik roj. Kolnik; Ivana Cergolj roj. Plestenjak; Hinko Stepančič; Ciril Hrovat; Maksimilijan Klopčič; Franjo Ožbolt; Viljem Kolenc; Marija Porenta; Cecilija Vižintin roj. Zidan, 88; Olga Sevnik-Bachmann; Antonija Zupancič roj. Bizjan; Anka Petrovič; Karolina Glažar roj. Kocjan; Alojz Kocmur.

RAZNI KRAJI — Zinka Šemrl, Lesce; Alojz Verbajš, Vintarjevec; Karel Sedej, Pariz; Kristjan Mežnar, Tržič; Ivan Fabjančič, Račice; Ignac Štefe, Tržič; Franciška Kužnik roj. Urankar, Stranice; Albin Sotošek, Podsreda; Anka Bukovec, Tolmin; Jože Erazem, Rače; Jože Muc, Melika; Francka Košir roj. Lavrič (Markova mama), Loka.

gledamo prav visoko steno, kjer se streha konča, pa sam vrh. Zagrabim strah in mikakor si ne predstavljam, kako bomo splezali gor. Ko smo že v steni, pa se mi ne zdi več tako težavno. Zelo nas moti divji veter, kar gluši nas in odrija nazaj. Po šestih urah naporne hoje in plezanja smo končno na vrhu, doslej moj najvišji vrh — 3554 m. Skoraj verjeti ne morem, da mi je uspelo, in presrečna uživam v čudovitem razgledu — tja do Tihega oceana, vmes pa toliko jezer in vrhov; med njimi si že izbiramo bodoči cilj. Ni ti vetra ni več in v žgočem soncu se posvetimo fotografiranju.

Navzdol gre teže, ker je skala zelo drobljiva, plezanje z derezami pa precej neprijetno. Vsi se oddahnemo, ko je nevarno področje za nami. Naprej gre hitreje, le da se je sneg v popoldanskih urah že tako zmečkal, da se nam udira do kolen, kar nas bolj utruja. Na poti smo bili proti Meilingovi koči, ko je Andrej našel smučko in jo uporabil za prevoz po razpokanem snegu. Čeprav ves premočen, je udobneje prispel do koče kot mi, vsi pa smo bili zastojni postreženi s čajem v zahvalo za izgubljeno in najdeno smučko. Koča je bila tako prenapolnjena s turisti, da smo sklenili nadaljevati pot v dolino, čeprav se je že bližala noč. Bogdan, Marjan in jaz smo zadnji del poti dobesedno pretekli, da bi se prej približali avtu in se z njim vrnili po ostale. Nismo se več zavedali lastnih nog, pa smo vseeno vztrajno tekli po vseh možnih bliž-

njicah in že v popolni temi dosegli avto. Med vožnjo sem trdno zaspala od same utrujenosti, štirinajst ur hoje v enem dnevu je bilo kar preveč, vendar me ni zapustil občutek sreče.

Tako smo se navdušili nad osvajanjem tritisočakov, da smo za naslednji teden pripravili še vzpon na Lanin. Naši šestorci s Tronadorja se je priključil tudi gospod Bergant, ki je na vrhu želel obhajati mašo ob priliki praznovanja 25-letnice svojega duhovniškega službovanja.

Iz Bariloče se odpeljemo proti San Martinu in naprej v Junin de los Andes, kjer se konča asfaltirana cesta, čaka nas še 60 km delno precej strme in kotanjaste ceste do obmejne vojaške postojanke na Paso Tromen. Prej enolična

OBVESTILA

SOBOTA, 12. aprila:

Začetek Visokošolskega tečaja ob 16 v Slovenski hiši.

V Slomškovem domu „Čarovniški ples“ v priredbi SDO in SFZ. Sodeluje slov. orkester „Kremen“.

NEDELJA, 13. aprila:

V Slovenskem domu v Carapachayu tombola.

SOBOTA, 19. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

Seja konzorcija Svobodne Slovenije v Slovenski hiši ob 20.

1. kulturni večer SKA v Slovenski hiši ob 20. Predava p. Alojzij Kukovica: Vprašanje razpore, posebno v Argentini.

NEDELJA, 20. aprila:

Tombola na vrtu Slomškovega doma ob 16. uri.

Sklep počitniških dni in sestanek staršev Balantičeve šole v Našem domu v San Justu po sv. maši.

Lahkoatletski turnir v zavodu La Salle, San Martín. Začetek s sv. mašo ob 9. uri.

SOBOTA, 26. aprila:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20 informativni sestanek o narodno političnih vprašanjih. Vabi vse rojake načelstvo SLS.

V mali dvorani Slovenske hiše ob 16 začetek filozofskega ciklusa s predavanji univ. prof. dr. Milana Komarja.

NEDELJA, 27. aprila:

Občni zbor Slomškovega doma ob 10.30.

SOBOTA, 3. maja:

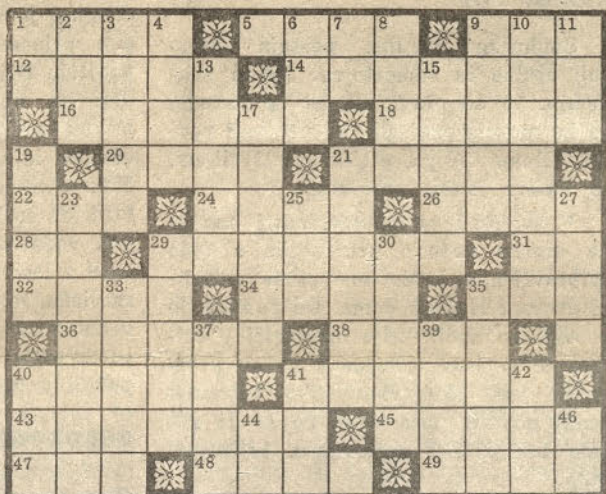
Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Občni zbor SKA ob 16.30 v mali dvorani Slovenske hiše.

KRIŽANKA ŠT.

Vodoravno: 1) Dvoživka. 5) Stranski del medenice. 9) Ruska reka. 12) Skupina ljudi, sestavljena za določeno delo. 14) Slovensko mesto. 16) Okraši. 18) Del pohištva. 20) Podzemna shramba. 21) Priprava za ometanje. 22) Počivajo v spanju. 24) Piščot. 26) Brez hrane. 28) Znak za erbij. 29) Izpolniti željo. 31) Oziralni veznik. 32) Tekmovalni oder. 34) Vulkan na Siciliji. 35) Takšen. 36) V celino vstopajoči del morja. 38) Prazno govorjenje. 40) Praven. 41) Tiskarniški delavec. 43) Izročeno. 45) Umetno pridobljen radioaktivni element. 47) Okrajšava za literaturo. 48) Prostor za predvajanje filmov. 49) Verdijeva opera.

Navpično: 1) Prislov časa. 2) Veznik, ki izraža pogoj. 3) Travnja stebila. 4) Javen poziv. 6) Malomeščanska, babica (iz nemščine). 7) Latinsko ime za glasbeno no-

to A. 8) Trda težka kovina srebrno bele barve. 9) Pasovi zemlje ob jezih ali morju. 10) Slovenska pokrajina. 11) Živobarvna papiga z dolgim repom. 13) Vrh konicastega organa. 15) Posedovati. 17) Stetje. 19) Jakobov sin. 21) Potemni, zasenči. 23) Krajši deli igre. 25) Manjši sesalec s črnim kožu-

hom, ki živi pod zemljo. 27) Zvečji tobak. 29) Spoštovanje, vpliv. 30) Se hitro in sunkovito približuje s kljunom. 33) Naložen, nedaven. 35) Presti, delati blago. 37) Drugačen, različen. 39) Izpije na dušek. 40) Kratica za splošno. 41) Glas. 42) Z veseljem. 44) Nikalna oblika glagola biti. 46) Kazalni zaimek.

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Srd in trma sta mu premagala žalost in napotil se je nazaj v mesto, tam je bolj svetlo in več ljudi. Lahko je bil oblečen in zeblo ga je. Zavihal si je ovrtnik, kvišku si potegnil zgolj z vrvcu okoli života prepasane hlače in sključen in roke globoko tiščeč v raztrgana hlačna žepa je stopal tik ob hišah proti mestu. Kje in kako bo prebil noč, še ni preudarjal, tako daleč niso segale njegove misli niti njegove skušnje — bila je prva noč, da je sam izostal zdoma.

Bližal se je sredini mesta. Prihajal je mimo širokih, razsvetljenih oken gostilne, ven se je slišalo petje, brenkanje, smeh. Zdelo se mu je, tam notri mora biti paradiz. Na enem oknu je bila zavesa malo odmaknjena, dvignil se je na prste in pritiskal nos ob okno, ali videl je le sence, ker je okno bilo potno. Pa se je le stezal in prežal in se ni mogel ločiti, tako ga je nase vlekle bučno življenje tam notri.

Kar ga po ramenu potrepa krepka roka in ga pokliče izpred paradiža nazaj v vsakdanji svet.

Stanko se je prestrašen ozrl. Pred njim je stal čuvaj pravice, brkat policaj, oblečen v gorko suknjo. „Kaj pa ti?“ ga je vprašal in vanj uprl svoj dobrohotni pogled.

„Jaz, jaz, jaz...“ je hitel Stanko in ni vedel, kaj bi rekel, le zdelo se mu je, da se mora zdajle kaj zlagati, zakaj kdor izmed tovarišev je že imel kaj opraviti s policaji, vsak se je po-

tem hvalil, kako jih je nalagal.

„Kaj pa ti, zakaj nisi doma?“ je ponovil policaj vprašanje in držal fanta za rame. „Saj boš zmrznil.“ Zasukal ga je proti luči. „Kakšen pa si po obrazu? Ali si se jokaj?“

Stanko je pokimal. Spomin na neprijetnosti današnjega dne in kožljivost sedanjega položaja sta mu vnovič poglala moč iz oči in nosa in rokav je spet stopil v službo. Bilo mu je pa tudi že jasno, kako bo uravnaval svoj zagovor.

„Zakaj se jokaš?“ ga je vprašalo dobrosrčno oko postave. „Kje si pa doma?“

„Mama so me tepli, ven so me zaprli, bojim se domov!“ Prijel je ihtedečega dečka za roko in šla sta proti policijski stražnici na rotovžu. Po poti ga je izpraševal, kdo, kaj in kako, in Stanko je vse povedal, kar je bil vprašan in kolikor mu je bilo v prid; izkazalo se je, da ima fant izboren spomin zlasti za to, kdaj, kje in od koga je bil tepen; o gledališču seveda ni črnil niti besedice in o kihajočem morju tudi ne, nemara, ker ni bil vprašan...

V gorki stražnici so mu dali dobrovoljni stražniki kruha in klobase, ogrela sta se mu telo in duh, otajal se mu je jezik. Pa je razkazal svojim ljubeznivim gostiteljem obrunek vrh glave, kjer se je bil zadel ob mizni rob, ko ga je bil pahnili oče. Splošno zanimanje pri poslušalcih! Nepričakovani uspeh ga je izpodbodel, da je po-

(9)

leg tega obrunka pokazal še vse neštete druge, ki si jih je bil nabral v teku let pri plezanju in tepežih, in je tako sukal besedo, kakor da sta kriva vseh teh poškodb oče in mati, ki je o njiju pravil take historije, da so se jim vsi krohotali, ne izvzemši mladega pripovedovalca.

Bilo je že polnoči, ko so ga spravili spat v sosednji prostor na pograd, kjer so ga dobro zavili v koc. Kmalu je zaspal in ko so mu v teku noči prignali družino, do nezvesti pijanega dedca, se je komaj za trenutek zbudil.

* * *

Ko je bil Kocmur prišel o mraku domov in mu je žena sporočila klavirni uspeh svojega obiska pri sestri Nanči, je bil hud.

„Zanič nisi,“ je rohnol, „ne vem, zakaj te imam.“ Prišel je modrovati in samega sebe imenovati osla, ker je upal, da žena opravi izročeno ji nalogo. Namignil je, da bo zdaj